

Hantingtono liga: svarbiausi faktai pacientams

KAS TAI?

Hantingtono liga (HL) yra lėtinė, neurodegeneracinė smegenų liga. Tai reiškia, kad nervinės ląstelės Jūsų smegenyse laikui bėgant yra. Liga paprastai prasideda tarp 30-ies ir 50-ies metų, tačiau gali prasidėti ir anksčiau. HL sutrikdo:

- Judesius;
- Elgesį;
- Mąstymą, suvokimą, mokymąsi, atmintį;
- Asmenybę.

Dažniausias simptomas yra judesiai, kurių negalite valdyti, vadinami chorėja. Dėl chorėjos atsiranda šokį primenantys judesiai. Tarp kitų judėjimo problemų gali būti sutrikusi šneka ir eisena.

Taip pat gali pasireikšti:

- Pablogėjusi atmintis, susikaupimas, sunkumai atliekant užduotis, impulsų suvaldymo bėdos;
- Depresija ir išnykęs domėjimasis;
- Miego pokyčiai;
- Seksualinės problemos;
- Rijimo sunkumai;
- Kritimai.

Dar prieš prasidedant akivaizdiems fiziniams simptomams ankstyvuojančių ligos periodu gali pasireikšti nežymūs protiniai, emociniai ir elgesio pokyčiai.

KOKIA TO PRIEŽASTIS?

HL sukelia tam tikro geno dalies pagausėjimas. Dėl jo palaipsniui netenkama vis daugiau smegenų nervinių ląstelių. Kuo daugiau šis pagausėjimas pasikartoja, tuo anksčiau prasideda HL.

Genetinis tyrimas dėl šio pakitusio geno patvirtina HL diagnozę.

HL yra paveldima. Normaliomis sąlygomis žmogus paveldi genų rinkinį: iš tėvo ir mamos paveldima po vieną geną. HL atveju, užtenka paveldėti pakitusį geną tik iš vieno iš tėvų. Jei bent vienas iš tėvų turi pakitusį geną, yra 50% tikimybė kad kiekvienas jų vaikas paveldės HL. Kartais paveldėjimas nėra aiškus, pavyzdžiui, kai vienas iš tėvų miršta dar prieš prasidedant ligai.

AR YRA GYDYMO BŪDŲ?

Šiuo metu gydymo būdų, galinčių sulėtinti ar atstatyti ligos padarytą žalą, nėra. HL šiuo metu nėra išgydoma, tačiau yra vaistų, kurie gali sumažinti kai kuriuos simptomus. Šie vaistai gali pagerinti judesius, depresiją ir elgesį. Dėl galimų variantų pasitarkite su Jūsų gydančiu neurologu.

AR HL KADA NORS DIAGNOZUOJAMA KLAIDINGAI?

Ankstyvose ligos stadijose HL diagnozuoti gali būti sunku, ypač jei nėra žinoma nieko apie tėvų ar tolimesnių giminių sveikatos būklę. Taip yra dėl to, kad simptomai yra sudėtingi ir tarp pacientų skiriasi. Pradžioje tokie simptomai kaip depresija gali būti daug labiau akivaizdūs nei chorėja. Jau esant chorėjai, galima tirti detaliau, ir atlikti genetinius tyrimus diagnozei patvirtinti.

KO GALIU TIKĖTIS GYVENDAMAS (-A) SU HL?

Ligai progresuojant:

- Daugės nekontroliuojamų judesių;
- Blogės mąstymas, supratimas, mokymasis ir atmintis;
- Atsiras ir gausės protinių, emocinių ir elgesio pokyčių.

Gali tapti sunku ryti ir šnekėti. Galite užspringti. Tuo pačiu gali blogėti emocinė būklė, dažna depresija. Iš kitų elgesio problemų gali pasitaikyti:

- Susidomėjimo ar rūpestingumo išnykimas;
- Nesocialus elgesys;
- Nesiorientavimas aplinkoje;
- Užsispyrimas.

Kai pacientai pajaučia, kad palaipsniui praranda fizines ir protines galimybes, jie dažnai jaučiasi sužlugdyti. Jie nebegali atlikti tų kasdieninių užduočių, prie kurių buvo pripratę.

Paskutinėse ligos stadijose pacientai dar gali suvokti kasdieninę rutiną ir atpažinti kitus žmones. Nepaisant to jie jau nebegali savimi pasirūpinti. HL pacientams reikia nuolatinės kasdieninės priežiūros, nes galiausiai jie nebegali kalbėti, valgyti, vaikščioti ir kontroliuoti dubens organų funkcijų. Galiausiai pacientai gali užspringti, susirgti plaučių uždegimu ar kita liga, kuri užbaigia paciento gyvenimą. Paklauskite Jūsų gydančio neurologo dėl tinkamiausių gydymo priemonių.